

بسم الله الرحمن الرحيم

بررسی تاثیر طبقه اجتماعی بر فرهنگ سیاسی
(مطالعه موردی : افراد بیست سال به بالا شهر شیراز)

توسط :

داریوش بوستانی

پایان نامه :

ارائه شده به دانشکده تحصیلات تکمیلی بعنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم
برای اخذ درجه کارشناسی ارشد.

در رشته تحصیلی

علوم اجتماعی

از دانشگاه شیراز

شیراز ، ایران

09719

ارزیابی و تصویب شده توسط کمیته پایان نامه با درجه : عالی

امضاء اعضاء کمیته پایان نامه :

..... دکتري جهانگیر جهانگیری ، استادیار بخش علوم اجتماعی (رئیس کمیته)

..... دکتري سکندر امان اللهی ، استاد بخش علوم اجتماعی

..... دکتري جلیل ایران محبوب ، استادیار بخش علوم اجتماعی

مهر ماه ۱۳۷۹

۳۲۳۷۸

تقدیم به :

**پژمان عزیزه ، که با کوچ زود هنگامش مرا برای
همیشه با خاطراتش تنها گذاشت.**

۷۸۳۷۱

سپاسگزاری

بدون شک انجام این تحقیق بدون راهنمایهای ارزنده اساتید گرامی ، آقایان دکتر جهانگیری ، دکتر امان الهی و دکتر ایران محبوب ممکن نبود. در اینجا بر خود لازم می دانم از همه آنها تشکر نموده و برای آنان پیروزی و موفقیت مسئلت نمایم. همچنین از دوستان عزیزم ، آقایان ، دهستانی ، کشاورز ، قاعدی ، ملکی ، کوبی و قاسمی که هر کدام به نحوی مرا در انجام این کار یاری دادند، کمال تشکر و قدردانی دارم . نهایتاً از همسر گرامیم به خاطر تحمل و شکیبایی اش در تمام طول دوران تحصیل صمیمانه سپاسگزارم.

چکیده

بررسی تأثیر طبقه اجتماعی بر فرهنگ سیاسی (مورد مطالعه: افراد ۲۰ سال به بالای شهر شیراز)

توسط

داریوش بوستانی

هدف این تحقیق بررسی تأثیر طبقه اجتماعی بر فرهنگ سیاسی افراد ۲۰ سال به بالای شهر شیراز می باشد. در این رساله ابتدا به تحقیقات داخلی و خارجی و سپس به نظریات موجود پیرامون فرهنگ سیاسی و قشربندی اجتماعی پرداخته و سپس نظریات پارسونز، آلموند، وربا و وارنر به عنوان چارچوب نظری مورد استفاده قرار گرفت. داده ها بوسیله پرسشنامه از یک نمونه ۵۲۵ نفری از افراد بیست سال به بالا، در خرداد ماه سال ۱۳۷۹ جمع آوری شدند. متغیرهای مستقل در این تحقیق عبارتند از: تحصیلات، در آمد خانواده، محل سکونت، منزلت شغلی، میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی، بحث اجتماعی در مدرسه، مشارکت در تصمیم گیری در محل کار، فراوانی صحبت کردن در مورد مسائل سیاسی، نوع شغل، سن، جنس و وضعیت تاهل. متغیر وابسته نیز شامل فرهنگ سیاسی است که طبق نظریه پارسونز و آلموند به سه بخش تقسیم می شود: ۱- جهت گیری شناختی ۲- جهت گیری احساسی ۳- جهت گیری ارزشیابانه. متغیرهای وابسته به طور انتخابی بر روی جهت گیریهای سه گانه سنجیده شدند تجزیه و تحلیل داده ها به دو شیوه دو متغیره و چند متغیره انجام شد و نتایج زیر بدست آمد:

در تجزیه و تحلیل دو متغیره، تحصیلات، فراوانی صحبت در مورد مسائل سیاسی و میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی با اهمیت ترین و متغیرهای در آمد خانواده و مشارکت در تصمیم گیری در محل کار، کم اهمیت ترین متغیرها بودند. طبقه اجتماعی

پاسخگویان با جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها و بروندادها رابطه معناداری را نشان می دهند، اما طبقه اجتماعی با جهت گیری احساسی و ارزشیابانه رابطه معناداری نشان نمی دهند.

در تجزیه و تحلیل چند متغیره ، متغیرهای مستقل توانستند ۴۱٪ از تغییرات جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها ، ۳۹٪ از تغییرات جهت گیری شناختی نسبت به بروندادها ، ۱۶٪ از تغییرات جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها و ۱۳٪ از تغییرات جهت گیری احساسی نسبت به بروندادها را تبیین نمایند ، اما هیچ یک نتوانستند تغییرات جهت گیری های احساسی و ارزشیابانه نسبت به دروندادها را تبیین کنند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
ل	فهرست جداول
س	فهرست اشکال
۱	فصل اول : مقدمه
۲	۱-۱- هدف تحقیق و اهمیت آن
۳	فصل دوم : بررسی پیشینه پژوهش
۳	۱-۲- مفهوم فرهنگ سیاسی
۶	۲-۲- تحقیقات داخلی
۱۱	۳-۲- تحقیقات خارجی
۱۷	۴-۲- نقد و بررسی مطالعات پیشین
۱۸	فصل سوم : مروری بر نظریات موجود
۱۸	۱-۳- نظریات موجود پیرامون فرهنگ سیاسی
۱۹	۱-۱-۳- مکتب ساختی - کارکردی
۱۹	۱-۱-۱-۳- تالکوت پارسونز
۱۹	۲-۱-۱-۳- گابریل آلموند و سیدنی وربا
۲۰	۳-۱-۱-۳- لوسین پای
۲۳	۴-۱-۱-۳- هاری اکشتاین
۲۴	۱-۲-۳- نظریات مارکسیستی و نئومارکسیستی

۲۴ ۳-۲-۱-۱-کارل مارکس
۲۶ ۳-۲-۱-۲-یورگن هابرماس
۲۸ ۳-۳-۱-مکتب روانشناسی اجتماعی
۲۸ ۳-۳-۱-۱-هارولد لاسول
۳۰ ۳-۴-۱-مکتب تفهمی
۳۰ ۳-۴-۱-۱-ماکس وبر
۳۲ ۳-۵-۱-دیدگاه فرامادی
۳۲ ۳-۵-۱-۱-رونالد اینلگهارت
۳۵ ۳-۶-نظریات موجود پیرامون قشر بندی و طبقات اجتماعی
۳۵ ۳-۶-۱-کارل مارکس
۳۸ ۳-۶-۲-ماکس وبر
۴۰ ۳-۶-۳-لوید وارنر
۴۲ ۳-۶-۴-رالف دارندورف
۴۳ ۳-۶-۵-گرهارد لنسکی
۴۴ ۳-۶-۶-آنتونی گیدنز
۴۶ فصل چهارم : چارچوب نظری
۴۷ ۴-۱-تالکوت پارسونز
۵۶ ۴-۲-گابریل آلموند و سیدنی وربا
۶۷ فصل پنجم : روش شناسی تحقیق
۶۷ ۵-۱-روش تحقیق
۶۷ ۵-۲-ابزار جمع آوری اطلاعات
۶۸ ۵-۳-آزمون مقدماتی

۶۹	۴-۵- جامعه آماری
۶۹	۵-۵- روش نمونه گیری و حجم نمونه
۷۰	۶-۵- روش جمع آوری پرسشنامه
۷۰	۷-۵- روشهای آماری تجزیه و تحلیل داده ها
۷۰	۱-۷-۵- روش تجزیه و تحلیل دو متغیره
۷۱	۲-۷-۵- روش تجزیه و تحلیل چند متغیره
۷۱	۸-۵- تعریف نظری و علمی مفاهیم و متغیرها
۷۱	۱-۸-۵- متغیر وابسته
۷۳	۲-۸-۵- متغیرهای مستقل
۷۵	۹-۵- فرضیات تحقیق
۷۹	۱۰-۵- مدل تحقیق

فصل ششم : تجزیه و تحلیل داده ها ۸۰

۸۰	۱-۶- تحلیل متغیر وابسته بر اساس متغیرهای مستقل
۸۱	۱-۱-۶- تحصیلات با جهت گیری شناختی نسبت به برون دادها
۸۱	۲-۱-۶- تحصیلات با جهت گیری شناختی نسبت به درون دادها
۸۳	۳-۱-۶- تحصیلات با جهت گیری احساسی نسبت به درون دادها
۸۴	۴-۱-۶- منزلت شغلی با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها
۸۵	۵-۱-۶- منزلت شغلی با جهت گیری شناختی نسبت به درون دادها
۸۶	۶-۱-۶- میزان در آمد خانواده با جهت گیری احساسی نسبت به درون دادها
۸۸	۷-۱-۶- میزان در آمد خانواده با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها
	۸-۱-۶- مناطق شش گانه اقتصادی - اجتماعی با جهت گیری شناختی نسبت به درون دادها
۸۹	درون دادها

- ۶-۱-۹- مناطق شش گانه اقتصادی - اجتماعی با جهت گیری شناختی نسبت به درونداها..... ۹۰
- ۶-۱-۱۰- مناطق شش گانه اقتصادی - اجتماعی با جهت گیری احساسی نسبت به درونداها ۹۱
- ۶-۱-۱۱- میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی با جهت گیری شناختی نسبت به درونداها ۹۳
- ۶-۱-۱۲- میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی با جهت گیری شناختی نسبت به برونداها ۹۵
- ۶-۱-۱۳- میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی با جهت گیری احساسی نسبت به برونداها..... ۹۷
- ۶-۱-۱۴- بحث اجتماعی در مدرسه با جهت گیری شناختی نسبت به درونداها..... ۹۶
- ۶-۱-۱۵- بحث اجتماعی در مدرسه با جهت گیری شناختی نسبت به برونداها ۹۷
- ۶-۱-۱۶- مشارکت در تصمیم گیری در محل کار با جهت گیری شناختی نسبت به برونداها..... ۹۸
- ۶-۱-۱۷- مشارکت در تصمیم گیری در محل کار با جهت گیری احساسی نسبت به درونداها..... ۱۰۰
- ۶-۱-۱۸- جنسیت با جهت گیری شناختی نسبت به درونداها..... ۱۰۱
- ۶-۱-۱۹- جنسیت با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برونداها..... ۱۰۲
- ۶-۱-۲۰- فراوانی صحبت کردن در مورد مسائل سیاسی با جهت گیری شناختی نسبت به درونداها ۱۰۲
- ۶-۱-۲۱- فراوانی صحبت کردن در مورد مسائل سیاسی با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به درونداها..... ۱۰۲
- ۶-۱-۲۲- فراوانی صحبت کردن در مورد مسائل سیاسی با جهت گیری احساسی نسبت به برونداها ۱۰۴
- ۶-۱-۲۳- نوع شغل با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برونداها ۱۰۵

- ۱۰۶-۱-۶-۲۴- نوع شغل با جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۰۷-۱-۶-۲۵- سن با جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۰۸-۱-۶-۲۶- سن با جهت گیری احساسی نسبت به دروندادها.....
- ۱۰۹-۱-۶-۲۷- وضعیت تأهل با جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۰-۱-۶-۲۸- وضعیت تأهل با جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۱-۲-۶-۲- آزمون تفاوت میانگین ها.....
- ۱۱۱-۱-۲-۶- وضعیت تأهل و جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۲-۲-۲-۶- جنسیت و جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۳-۳-۲-۶- جنسیت و جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۳-۴-۲-۶- نوع شغل و جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۴-۵-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۴-۶-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری شناختی نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۵-۷-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری احساسی نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۵-۸-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری احساسی نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۶-۹-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری ارزشیابانه نسبت به دروندادها.....
- ۱۱۶-۱۰-۲-۶- طبقه اجتماعی و جهت گیری ارزشیابانه نسبت به برون دادها.....
- ۱۱۷-۳-۶-۳- تحلیل چند متغیره.....
- ۱-۳-۶-۱- ارزیابی معادله پیش بینی با روش مرحله به مرحله ، برای متغیر وابسته
- ۱۱۷-جهت گیری شناختی نسبت به برون دادها.....
- ۲-۳-۶-۲- ارزیابی معادله پیش بینی با روش مرحله به مرحله ، برای متغیر وابسته
- ۱۱۹-جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها.....
- ۳-۳-۶-۳- ارزیابی معادله پیش بینی با روش مرحله به مرحله ، برای متغیر وابسته
- ۱۲۰-جهت گیری احساسی نسبت به برون دادها.....

۴-۳-۶- ارزیابی معادله پیش بینی با روش مرحله به مرحله ، برای متغیر وابسته	
جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها.....	۱۲۱
فصل هفتم : بحث و نتیجه گیری	۱۲۲
۱-۷- نتیجه گیری	۱۲۲
۲-۷- محدودیتها.....	۱۲۷
۳-۷- پیشنهادات	۱۲۸

پیوستها

پرسشنامه

فهرست منابع

چکیده به زبان انگلیسی

عنوان به زبان انگلیسی

فهرست جداول

صفحه	عنوان
۸۰.....	۱-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به بروندها بر حسب تحصیلات
۸۱.....	۲-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به دروندها بر حسب تحصیلات
۸۳.....	۳-۶: توزیع فراوانی جهت گیری احساسی نسبت به دروندها بر حسب تحصیلات
۸۴.....	۴-۶: توزیع فراوانی جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندها بر حسب منزلت شغلی
۸۵.....	۵-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به دروندها بر حسب منزلت شغلی
۸۷-۶	۶-۶: توزیع فراوانی جهت گیری احساسی نسبت به دروندها بر حسب میزان درآمد خانواده
۸۸-۶	۷-۶: توزیع فراوانی جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندها بر حسب میزان درآمد خانواده
۸۹.....	۸-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به دروندها بر حسب مناطق ششگانه اقتصادی - اجتماعی
۹۱.....	۹-۶: توزیع فراوانی جهت گیری ارزشیابانه نسبت به دروندها بر حسب مناطق ششگانه اقتصادی - اجتماعی
۹۲.....	۱۰-۶: توزیع فراوانی جهت گیری احساسی نسبت به بروندها بر حسب مناطق ششگانه اقتصادی - اجتماعی
۹۳.....	۱۱-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به دروندها بر حسب میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی
۹۵.....	۱۲-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به بروندها بر حسب میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی

- ۶-۱۳: توزیع فراوانی جهت‌گیری احساسی نسبت به دروندادها برحسب میزان نفوذ بر تصمیمات خانوادگی ۹۵
- ۶-۱۴: توزیع فراوانی جهت‌گیری ارزشیابانه نسبت به دروندادها برحسب بحث اجتماعی در مدرسه ۹۷
- ۶-۱۵: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به برون‌دادها برحسب بحث اجتماعی در مدرسه ۹۸
- ۶-۱۶: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به دروندادها برحسب مشارکت در تصمیم‌گیری در محل کار ۹۹
- ۶-۱۷: توزیع فراوانی جهت‌گیری احساسی نسبت به دروندادها برحسب مشارکت در تصمیم‌گیری در محل کار ۱۰۰
- ۶-۱۸: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به دروندادها برحسب جنسیت ۱۰۱
- ۶-۱۹: توزیع فراوانی جهت‌گیری ارزشیابانه نسبت به برون‌دادها برحسب جنسیت ۱۰۲
- ۶-۲۰: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به دروندادها برحسب فراوانی صحبت در مورد مسائل سیاسی ۱۰۳
- ۶-۲۱: توزیع فراوانی جهت‌گیری ارزشیابانه نسبت به دروندادها برحسب فراوانی صحبت در مورد مسائل سیاسی ۱۰۴
- ۶-۲۲: توزیع فراوانی جهت‌گیری احساسی نسبت به برون‌دادها برحسب فراوانی صحبت در مورد مسائل سیاسی ۱۰۵
- ۶-۲۳: توزیع فراوانی جهت‌گیری ارزشیابانه نسبت به برون‌دادها برحسب نوع شغل ۱۰۷
- ۶-۲۴: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به دروندادها برحسب نوع شغل ۱۰۷
- ۶-۲۵: توزیع فراوانی جهت‌گیری شناختی نسبت به دروندادها برحسب سن ۱۰۸
- ۶-۲۶: توزیع فراوانی جهت‌گیری احساسی نسبت به دروندادها برحسب سن ۱۰۹
- ۶-۲۷: توزیع فراوانی جهت‌گیری ارزشیابانه نسبت به برون‌دادها برحسب وضعیت تأهل ۱۱۰

- ۲۸-۶: توزیع فراوانی جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها بر حسب وضعیت تأهل ۱۱۱
- ۲۹-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها بر حسب وضعیت تأهل ۱۱۲
- ۳۰-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها بر حسب جنسیت ۱۱۲
- ۳۱-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها بر حسب جنسیت ۱۱۳
- ۳۲-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها بر حسب نوع شغل ۱۱۳
- ۳۳-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۴
- ۳۴-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری شناختی نسبت به بروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۴
- ۳۵-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری احساسی نسبت به دروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۵
- ۳۶-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری احساسی نسبت به بروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۵
- ۳۷-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری ارزشیابانه نسبت به دروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۶
- ۳۸-۶: آزمون تفاوت میانگین جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها و طبقه اجتماعی ۱۱۶
- ۳۹-۶: عناصر اساسی تحلیل چند متغیره به روش مرحله به مرحله تا مرحله پنجم برای پیش بینی جهت گیری شناختی نسبت به بروندادها ۱۱۸
- ۴۰-۶: عناصر اساسی تحلیل چند متغیره به روش مرحله به مرحله تا مرحله سوم برای پیش بینی جهت گیری شناختی نسبت به دروندادها ۱۲۰
- ۴۱-۶: عناصر اساسی تحلیل چند متغیره به روش مرحله به مرحله تا مرحله سوم برای پیش بینی جهت گیری احساسی نسبت به بروندادها ۱۲۱
- ۴۲-۶: عناصر اساسی تحلیل چند متغیره به روش مرحله به مرحله تا مرحله پنجم برای پیش بینی جهت گیری ارزشیابانه نسبت به بروندادها ۱۲۲

فهرست اشکال

صفحه	عنوان
۵۱	۱-۴: تصور اولیه پارسونز از نظامهای کنش
۵۷	۲-۴: نظام سیاسی و کارکردهای آن
۶۰	۳-۴: جهت گیریها و موضوعات سیاسی
۶۱	۴-۴: فرهنگ سیاسی محدود
۶۲	۵-۴: فرهنگ سیاسی منفعل
۶۲	۶-۶: فرهنگ سیاسی مشارکتی
۱۲۶	۱-۷: مقیاس سنجش نمره جهت گیریهای سه گانه پاسخگویان نسبت به درونداها
۱۲۶	۲-۷: مقیاس سنجش نمره جهت گیریهای سه گانه پاسخگویان نسبت به بیرونداها